

ગ્રામવ્યવસ્થાપન અધ્યયન કેન્દ્ર
ફેકલ્ટીઓફમેનેજમેન્ટએન્ડટેકનોલોજી
M.Phil. & Ph.D.
ગ્રામ વ્યવસ્થાપન (Rural Management)

એકમ-1 વ્યવસ્થાપનના સિધ્ધાંતો અને પ્રક્રિયા

- વ્યવસ્થાપનની પ્રમુખ વિચારધારાઓ
- આયોજનના પ્રકાર અને હેતુલક્ષી સંચાલન
- કેન્દ્રિકરણ અને વિકેન્દ્રિકરણ
- અભિપ્રેરણાની વિચારધારાઓ
- નેતૃત્વ, અંકુશ અને માહિતીસંચાર

એકમ-2 બજાર વ્યવસ્થાપન

- ઉત્ક્રાંતિના તબક્કાઓ અને બજાર સંચાલન પ્રક્રિયા
- બજાર પર્યાવરણ અને સંશોધન
- બજાર વિભાજન, લક્ષ્યાંકન, પેદાશ સ્થાનકરણ અને ગ્રાહક વર્તણૂક
- માહિતી સંચારના નિર્ણયો
- ગ્રામીણ બજાર વ્યવસ્થાપન

એકમ-3 નાણાકીય વ્યવસ્થાપન

- નાણાકીય વ્યવસ્થાપનનો અર્થ અને સ્વરૂપ
- હિસાબી પદ્ધતિઓનો પરિચય
- લાંબાગાળાના રોકાણના નિર્ણયો (મૂડી બજેટના સંદર્ભમાં)
- કાર્યશીલ મૂડીનું સંચાલન
- નાણાના પ્રાપ્તિસ્થાનો અને ગ્રામીણ ધિરાણ વ્યવસ્થાપન

એકમ-4 ઉત્પાદન વ્યવસ્થાપન

- ઉત્પાદન વ્યવસ્થાપનનો અર્થ, સ્વરૂપ, વ્યૂહરચના
- ઉત્પાદન વિકાસ અને ઉત્પાદન ક્ષમતા વ્યવસ્થાપન
- જગ્યા પસંદગી અને ગોઠવણી
- ઈન્વેન્ટ્રી વ્યવસ્થાપન
- ઉત્પાદન વ્યવસ્થાપનમાં ગાંધી વિચાર

એકમ-5 સંચાલકીય અર્થશાસ્ત્ર

- સંચાલકીય અર્થશાસ્ત્રના મૂળભૂત ખ્યાલો
- માંગ અને પુરવઠો
- સમતૂટ બિંદુ વિશ્લેષણ, ખર્ચ વિશ્લેષણ
- કિંમત નિર્ધારણ
- ગાંધી વિચારની દ્રષ્ટિએ સંચાલકીય અર્થશાસ્ત્ર

એકમ-6 માનવ સંસાધન વ્યવસ્થાપન

- ગ્રામીણ ક્ષેત્રે માનવ સંસાધનની સ્થિતિ - પડકારો અને ક્ષમતાઓ
- માનવ સંસાધન આયોજન અને એકાઉન્ટીંગ
- માનવ સંસાધન ક્ષેત્રે સંદેશા વ્યવહાર
- જૂથ ગત્યાત્મકતા અને ટીમ રચના
- ઔદ્યોગિક સબંધો અને સંઘર્ષ વ્યવસ્થાપન

એકમ-7 સ્વૈચ્છિક સંસ્થા વ્યવસ્થાપન

- સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના પ્રકાર - કાર્યક્ષેત્ર અને ભૂમિકા
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થામાં ભંડોળના પ્રાપ્તિસ્થાન
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થાનાં દર્શન, મિશન અને ધ્યેય
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થા અને પરિયોજના વ્યવસ્થાપન
- સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓનું ક્રેડિટ રેટિંગ

એકમ-8 ગ્રામીણ વિકાસ વ્યવસ્થાપન

- ગ્રામીણ સમુદાય અને કુટુંબ વ્યવસ્થા
- ગ્રામીણ સામાજિક સ્તરીકરણ અને જ્ઞાતિ વ્યવસ્થા
- ગ્રામીણ વિકાસ અને મહાત્મા ગાંધીના મતે ગ્રામીણ વિકાસ
- ગ્રામીણ વહીવટી માળખું
- ગ્રામીણ વિસ્તરણ પદ્ધતિઓ

એકમ-9 ખેતી અને સહકાર

- કૃષિ ક્ષેત્રનું ગ્રામીણ અર્થતંત્રમાં મહત્વ, લાક્ષણિકતાઓ, પરિવર્તનો
- સજીવ ખેતી, લાક્ષણિકતાઓ, ઘટકો, મહત્વ અને વર્તમાન સ્થિતિ
- ખેતી ક્ષેત્રની પ્રમુખ સમસ્યાઓ / પડકારો અને ઉકેલો
- સહકારનો અર્થ, સ્વરૂપ અને સિદ્ધાંતો
- સહકારી ક્ષેત્રની અગ્રણી સંસ્થાઓ અને ગ્રામીણ વિકાસમાં સહકારી પ્રવૃત્તિની ભૂમિકા

એકમ-10 ગ્રામીણ સંસ્થાગત સંરચના અને ગ્રામવિકાસ વ્યવસ્થાપનના ક્ષેત્રો

- ગ્રામીણ સંસ્થાગત સંરચનાની વર્તમાન સ્થિતિ અને તેના જવાબદાર પરિબલો
- ગ્રામીણ આરોગ્યની વર્તમાન સ્થિતિ અને વિવિધ યોજનાઓ
- આપત્તિ વ્યવસ્થાપનના લક્ષણો અને ઘટકો
- ગાંધી વિચાર આધારિત બુનિયાદી શિક્ષણનો સામાન્ય ખ્યાલ અને વર્તમાનમાં પ્રાસંગિકતા
- આદિવાસી વિસ્તારની વિકાસની પ્રમુખ સમસ્યાઓ
- ગ્રામીણ વિકાસમાં ઊર્જા અને ટેકનોલોજી વ્યવસ્થાપનની ભૂમિકા
- વન અને જૈવ વિવિધતાની વર્તમાન સ્થિતિ અને સંરક્ષણનીતિ
- જળ સંસાધન વ્યવસ્થાપન માટેની પ્રાચીન અને અર્વાચિન પ્રથાઓ તથા સહભાગી જળ વ્યવસ્થાપન
- ગ્રામીણ ક્ષેત્રે ઉદ્યોગ સાહસિકતા

ગ્રામ વ્યવસ્થાપન અધ્યયન કેન્દ્ર
ફેકલ્ટી ઓફ મેનેજમેન્ટ એન્ડ ટેકનોલોજી
M.Phil. and Ph.D.
સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ
Research Methodology and Statistical Methods

- પ્રકરણ-1 સંશોધનનો પરિચય
- સંશોધનનો અર્થ, મહત્વ, સોપાનો, પ્રકારો, ડિઝાઇન અને ગ્રામીણ વિકાસના ક્ષેત્રોમાં સંશોધનની ઉપયોગીતા
- પ્રકરણ-2 સંશોધન સમસ્યા અને હેતુ નિર્ધારણ
- સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા, સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી, સંશોધન હેતુઓ, ઉત્કલ્પના અને ચલો
- પ્રકરણ-3 સમષ્ટિ અને નિદર્શ
- સમષ્ટિ અને નિદર્શનો અર્થ, લાક્ષણિકતાઓ, જરૂરિયાત અને નિદર્શનના પ્રકારો
- પ્રકરણ-4 માહિતી એકત્રીકરણ
- માહિતીનો અર્થ, પ્રકારો અને સ્ત્રોતો; પ્રાથમિક માહિતી એકત્રીકરણની પ્રયુક્તિઓ અને ઉપકરણો, માહિતીનું વર્ગીકરણ અને સારણીકરણ
- પ્રકરણ-5 માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અહેવાલ લેખન
- આંકડાશાસ્ત્રીય વિશ્લેષણ (મધ્યવર્તી સ્થિતિ અને પ્રસારના માપો, સહસંબંધ, નિયતસંબંધ, ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી માટેની વિવિધ આંકડાશાસ્ત્રીય કસોટીઓનો ઉપયોગ, વગેરે) સંશોધન અહેવાલ લેખન માટેના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો અને પગથિયા

સંદર્ભ ગ્રંથો :

- સંશોધન પદ્ધતિ : ડી. એ ઉચાટ
- સંશોધન પદ્ધતિ : એ.જી શાહ અને જે.કે દવે. અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- સંશોધનની પાયાની સંકલ્પનાઓ (સંશોધન હાથપોથી), ડૉ. આર. એસ. પટેલ, જય પબ્લિકેશન, અમદાવાદ.
- સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ, એચ. જી. દેસાઇ અને કે. જી. દેસાઇ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
- સામાજિક અનુસંધાન : ડૉ. સુરેન્દ્રસિંહ, ઉત્તર પ્રદેશ હિંદી ગ્રંથ એકાદમી, લખનઉ.
- Research Methodology: Methods and Techniques, C. R. Kothari, New Age International (P) Ltd, New Delhi.